

Wilhelm Reich

FUNKCIJA ORGAZMA

Odkritje orgona, I. del

*Vprašanja biološke energije
z gledišča seksualne ekonomije*

Wilhelm Reich

FUNKCIJA ORGAZMA

Odkritje orgona, I. del

*Vprašanja biološke energije
z gledišča seksualne ekonomije*

Prevedla Miriam Drev

Ljubljana 2023

Wilhelm Reich
FUNKCIJA ORGAZMA
Odkritje orgona, I. del
Vprašanja biološke energije z gledišča seksualne ekonomije

**DIE ENTDECKUNG DES ORGONS, ERSTER TEIL:
DIE FUNKTION DES ORGASMUS**

Original German text, *Die Entdeckung des Orgons, Erster Teil: Die Funktion des Orgasmus*, copyright © 1968 by Mary Boyd Higgins as Trustee of the Wilhelm Reich Infant Trust Fund. *The Function of the Orgasm* copyright © 1961, 1989 by Mary Boyd Higgins as Trustee of the Wilhelm Reich Infant Trust Fund. Published by arrangement with Farrar, Straus and Giroux, New York. All rights reserved.

Prevod knjige je narejen po izvirniku iz leta 1927,
ki ga je leta 1942 avtor dopolnil v ZDA.

© za Slovenijo UMco, 2023. Vse pravice pridržane.
Slovenian translation copyright © 2023 by The Wilhelm Reich Infant Trust Fund.

Prevod: Miriam Drev
Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka Preobrazba

Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Nika Hranjec
Oblikovanje ovitka in postavitev: Aleš Cimprič
Številčenje kazala: Neža Vilhelm
Tisk: Primitus, d. o. o.
Naklada: 400 izvodov, 1. natis
Ljubljana 2023

Knjižno delo je izšlo v okviru programa za leto 2022, ki ga sofinancira
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

V okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so brez pisnega dovoljenja
založbe prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga
uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku,
vštevši fotokopiranje, tiskanje in shranjevanje v elektronski obliki.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

613.88:159.964.2

REICH, Wilhelm, 1897-1957

Odkritje orgona. Del 1, Funkcija orgazma : vprašanja biološke
energije z gledišča seksualne ekonomije / Wilhelm Reich ; prevedla
Miriam Drev. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2023. - (Zbirka Preobrazba)

Prevod dela: Die Entdeckung des Orgons. Teil 1, Die Funktion des
Orgasmus
ISBN 978-961-7136-56-2
COBISS.SI-ID 128527107

Ljubezen, delo in znanje so vrelci našega življenja.
To troje bi ga moralo tudi krmariti.

– WILHELM REICH

Vsebina

Predgovor	11
Predgovor k drugi izdaji	13
Vpogled	15
I. Biologija in seksologija pred Freudom	33
II. Peer Gynt	51
III. Vrzeli v psihologiji in seksualni teoriji	65
IV. Razvoj teorije orgazma	97
V. Razvoj tehnike za analizo značaja	131
VI. Neuspela biološka revolucija	209
VII. Preboj v biološki temelj	273
VIII. Orgazmični refleks in tehnika vegetoterapije z gledišča analize značaja	323
IX. Od psihoanalize do biogeneze	393

Fotografije	413
Časovna preglednica	421
Slovarček	427
Imensko in stvarno kazalo	431

FUNKCIJA ORGAZMA

Odkritje orgona, I. del

PREDGOVOR

S smrtjo Wilhelma Reicha je »čustvena kuga« pobrala svojega najmočnejšega nasprotnika. V vsej zabeleženi zgodovini so bili tisti, ki jih je ubila ta specifično človeška bolezen, brez izjeme njene »nedolžne« žrtve. Reich pa žrtev ni postal nevede. Bil je prvi človek, ki je namenoma preučeval in temeljito doumel biološko patološki temelj te nadloge, izvirajoče iz potlačitve spolne ljubezni na množični ravni. Vse svoje življenje je posvetil iskanju praktične metode, s katero bi se ji postavil po robu. Nikoli ni zamudil priložnosti za opozorilo, da je ta »čustvena kuga« človekov ključni sovražnik. Kolikor je ne bomo natančno razumeli in se učinkovito borili proti njej, ne bo mogoče odpraviti agonije otrok, mladostnikov ter množic biološko fizično in čustveno bolnih ljudi. Da je nazadnje tudi sam postal žrtev te bolezni, ni bilo nič nepričakovanega. Prepoznal je tveganje, povezano s tem, in se s pogumom resničnega znanstvenika izpostavil njenim uničujočim posledicam. V tem procesu je dosledno stopal po poti iskanja znanstvene resnice, da bi našel izhod iz dolgoveznih zakonito predpisanih odredb, v katere ga je zapletla ta »kuga«.

Od Reichove smrti dalje ljudje nenehno povprašujejo po njegovih zapisih, kar jasno kaže, da »kugi« ni uspelo doseči svojega cilja – prikriti resnico. Obrekljivi napadi nanj osebno, ki so

bili namenjeni njegovi diskreditaciji in s tem odvrčanju pozornosti od njegovih pomembnih odkritij, so izgubili del svoje udarne sile – na žalost pa ne vse – in tako se bo zdaj najbrž mogoče posvetiti treznemu ovrednotenju njegovega dela.

Funkcija orgazma je bilo prvo Reichovo delo, ki je bilo prevedeno v angleščino. To ni učbenik, prej znanstvena biografija. »Sistematičen prikaz gradiva bralcu ne bi mogel pokazati, kako (...) so si sledili problemi in iskanje rešitev, in tudi ne, da nič ni izmišljenega, saj vsak delček celote zahvalo za svoj obstoj dolguje izjemnemu poteku znanstvene logike.«

Pretrsljivo je, da je moral Wilhelm Reich, ki je bil orodje te logike, umreti v državnem zaporu. Tragično je, da so bili tisti, ki so se zavzeli zanj, nemočni, tragično pa je tudi, da je bil marsikdo poučen o stvareh, vendar se ni zavzel zanj. Ni več sprejemljivo, da bi se umaknili in rekli: »Odpusti jim, saj niso vedeli, kaj delajo.« Napočil je čas, da se zavedamo, kaj delamo –in zakaj. Napočil je čas, da poiščemo pot, kako končati to kronično ubijanje življenja in znanja o življenju. To znanje obstaja in je z objavo Reichovih del znova dostopno. Naučiti se moramo shajati z resnico. Naučiti se moramo razumeti in spoštovati bioenergijsko funkcijo orgazmičnih krčev in tudi pristopiti k spoznanju, kaj postanemo in kaj počnemo, kadar je ta funkcija zatrta in zanikana.

Ta knjiga vsebuje znanje in v tem znanju leži upanje.

New York, 1961

Mary Higgins, skrbnica

Skład *The Wilhelm Reich Infant Trust Fund*

PREDGOVOR K DRUGI IZDAJI

Odkritje orgona je bilo sad stanovitne, klinične uporabe »duševne energije«, sprva na področju psihiatrije. Pričujočo knjigo lahko pojmuje kot razširjen uvod v novo odprto področje orgonske biofizike. Rezultati biofizikalnih in fizikalnih raziskav orgona, katerih začetek sega približno v leto 1934, so bili prikazani v posebnih razpravah v *International Journal for Sex-economy and Orgone Research*, 1942–45. V bližnji prihodnosti bodo zbrane in objavljene v II. delu, naslovljenem *Biopatija raka*. Izkušnje so jasno pokazale, da je poznavanje čustvenih funkcij biološke energije nujno potrebno za razumevanje njenega *fizičnega* in *fiziološkega* delovanja. Biološka čustva, ki krmarijo duševne procese, so sama po sebi neposreden izraz čiste fizične energije, kozmičnega orgona.

Druga izdaja te knjige ne vsebuje sprememb.

W. R.

New York,
februar 1947

VPOGLED

Ta knjiga je strnjen prikaz mojega znanstvenega in medicinskega dela z živimi organizmi v obdobju preteklih dvajsetih let. Sprva je nisem nameraval objaviti. Pisal sem jo samo zato, da bi pustil za seboj sled o stvareh, ki jih v skrbi za lastni obstoj in »ugled« nisem smel javno omenjati, pa tudi zato, da bi številne svoje nedovršene in nedokončane misli obvaroval pred pozabo.

Odločitev, da jo kljub temu predstavim javnosti, sem sprejel zaradi ugotovitve, da se je mnogim mojim sodelavcem – in še posebno tistim, ki naše delo spremljajo iz določene razdalje – opustitev psihologije in prestop na široko področje biologije zdela prenagljena. Upam, da jim bo prikaz celostnega razvoja mojega dela pomagal lažje premostiti ta razkorak.

Skoraj nihče ne more verjeti, da sem zmožen hkrati delati v območju tako različnih strok, kot so psihologija, sociologija, fiziologija in od nedavnega celo biologija. Nekateri psihoanalitiki bi si želeli, da se ponovno vrnem v njihove vrste; politiki me naganjajo v naravoslovje, biologi pa v psihologijo.

Vprašanje seksualnosti povezuje dobesedno vsa področja znanstvenega raziskovanja. Pri njenem osrednjem pojavu, *orgazmu*, naletimo na vprašanja, ki izvirajo iz področja psihologije in prav tako fiziologije, pa tudi iz biologije in sociologije.

Verjetno ne obstaja nobeno polje znanstvenega raziskovanja, ki bi bilo do te mere primerno, da prikaže *temeljno enotnost vsega bivajočega*, in nas zavaruje pred ozkimi, razdrobljenimi stališči specializiranih strok. *Seksualna ekonomija* je nova, neodvisna znanstvena disciplina z lastnimi raziskovalnimi metodami in odkritji. Gre za *znanstveno teorijo spolnosti, utemeljeno na eksperimentalnih izsledkih*. Nujno je postalo, da opišemo njen nastanek in razvoj. Pri tem želim še zlasti razjasniti, kaj pojmem kot svoj prispevek in prikazati, kako je moje delo povezano z drugimi raziskovalnimi področji ter nazadnje razkriti, kaj se skriva za praznim natolcevanjem, ki spremlja moje delo.

Seksualna ekonomija se je razvila iz Freudove psihoanalize med letoma 1919 in 1923. Do konkretne odcepitve od te matrice je prišlo leta 1928, čeprav se je izstop iz Mednarodnega psihoanalitičnega združenja zgodil šele leta 1934.

Pričujoča knjiga je v večji meri pripoved o dejstvih in dogodkih, ne učbenik. Sistematičen prikaz gradiva bralcu ne bi mogel pokazati, kako so si v zadnjih dvajsetih letih sledili problemi in iskanje rešitev, in tudi ne, da nič ni izmišljenega, saj vsak delček celote zahvalo za svoj obstoj dolguje izjemnemu poteku znanstvene logike. Nisem lažno skromen, ko trdim, da se imam zgolj za izvajalca te logike.

Funkcionalna metoda raziskovanja ima vlogo kompasa v neraziskanem predelu. Ne morem se domisliti veljavnejšega dokaza za pravilnost teorije seksualne ekonomije, kot je dejstvo, da je odkritje »orgazmične moči« leta 1922, ki je najpomembnejša prvina seksualne ekonomije, privedlo do odkritja *orgazmičnega refleksa* leta 1935 in *orgonskega sevanja* leta 1939, ter potrdilo prejšnje klinične ugotovitve. Notranja logika razvoja

seksualne ekonomije predstavlja zatočišče v labirintu različnih stališč, branik v borbi proti zgrešenim razlagam in oporo v premoščanju težkih dvomov v času, ko zmeda ogroža jasno razmišljanje.

Menim, da ima pisanje lastne znanstvene biografije v mlajših letih, v času, ko si človek še dela utvare o pripravljenosti bližnjih, da bodo sprejeli revolucionarne novosti, določene prednosti. Takrat se je človek še zmožen trdno držati osnovnih dejstev, se upreti številnim skušnjavam, da bi podlegel kompromisom ali žrtvoval nesporne resnice ter se prepustil lenobi duha ali potrebi po duševnem miru in sprejetosti. Raziskovalec seksualne ekonomije je veliko močnejše kot psihoanalitik izpostavljen skušnjavi, da bi zanikal seksualno pogojenost neštevilnih bolezni. Svoje sodelavce sem z veliko napora komaj prepričal, da so sprejeli strokovni izraz »seksualna ekonomija«. Skovan je z mislijo, da zaobjame novo vejo znanstvenega preučevanja: *raziskovanje biološko fizične energije*. »Seksualnost« naj bi bila po splošno veljavnem mnenju nekaj spotikljivega. In tako se zlahka zgodi, da njen pomen za človeško življenje odrinemo v temo. Po vsem sodeč bodo morali številni prihodnji rodovi vlagati še veliko truda, preden bosta znanost pa tudi laični svet k seksualnosti pristopila resno; verjetno se bo to zgodilo šele takrat, ko bodo družbena vprašanja o življenju in smrti neizogibno privedla do tega, da se seksualni proces dojame in obvlada ter *družbeno* zaščiti.

Takšno vprašanje je na primer rakave bolezni, drugo pa duševna kuga, ki omogoča vzpon diktatur.

Seksualna ekonomija je naravoslovna veda. Ne sramuje se seksualne tematike in med svojimi predstavniki ne želi nikogar, ki ni premagal zapovedanega družbenega strahu pred

obrekovanjem na tej osnovi. Izraz »vegetoterapija«, ki označuje terapevtsko tehniko seksualne ekonomije, je pravzaprav popuščanje odporu ljudi, povezanim z vprašanji spolnosti. Za to tehniko sem želel vpeljati izraz »orgazmoterapija«, kar bi bilo ustrežnejše, kajti pri vegetoterapiji gre pravzaprav za to. Toda moral sem upoštevati, da bi takšen izraz pomenil preveliko družbeno obremenitev za mlade strokovnjake s področja seksualne ekonomije. Tu na žalost ni pomoči: ljudje se ob omembi svojih naravnih potreb ali religioznih občutkov porogljivo smejejo ali pa zbegano hahljajo.

Bati se je, da bo v naslednjem desetletju ali dveh šola seksualne ekonomije razpadla na dve, medsebojno nasprotujoči si smeri. Ena skupina bo zastopala stališče, da je seksualna funkcija podrejena splošnim življenjskim funkcijam, *zaradi česar jo smemo odriniti na rob*. Druga skupina seksualnih ekonomistov bo temu odločno nasprotovala in poskušala ohraniti častnost seksualnega raziskovanja. Obstaja precejšnja verjetnost, da bosta v tem medsebojnem navzkrižju povsem pozabili na načelno poenotenost seksualnega procesa in življenjskega procesa. Morda se bom vdal tudi jaz in zanikal, v kar sem v zgodnjih letih te bitke kot znanstvenik iskreno verjel. Morda bo fašističnemu svetu uspelo, da bo s pomočjo partijskih voditeljev in moralistično usmerjenih pripadnikov tradicionalne šole psihiatrije izničil naša obsežna prizadevanja, kakor je to storil v Evropi. Vsem, ki so spremljali škandalozno fašistično časopisno kampanjo, usmerjeno proti seksualni ekonomiji na Norveškem, je jasno, o čem govorim. In zato je nujno, da brez odlašanja zapišem, kakšno je moje pojmovanje *seksualne ekonomije*, preden bom zaradi družbenih razmer prisiljen spremeniti svoje mišljenje in začel v imenu

lastne avtoritete ovirati prihodnje mlade znanstvenike pri iskanju resnice.

Teorijo seksualne ekonomije in njene raziskave živih pojavov je mogoče razložiti samo v nekaj stavkih.

Duševno zdravje je odvisno od *orgazmične moči*, povedano drugače, od sposobnosti prepuščanja na vrhuncu vzburjenosti med spolnim aktom, temelji pa na sposobnosti za ljubezen, ki je osvobodjena vseh primesi nevrotičnosti. Duševne bolezni so posledica motenosti naravne sposobnosti za ljubezen. V primeru *orgazmične nemoči*, za katero trpi velika večina ljudi, pride do zaježitve biološke energije, ki tako postane izvor nerazumnega ravnanja vseh vrst. Pri zdravljenju duševnih motenj je treba predvsem vzpostaviti naravno sposobnost za ljubezen, kar pa je v enaki meri odvisno od duševnih in družbenih razmer.

Duševne bolezni so posledica seksualnega kaosa, ki prežema družbo. Ta kaos že tisočletja služi podjarmljanju ljudi prevladujočim bivanjskim okoliščinam ali drugače povedano, ponotranjenju zunanjega procesa mehanizacije življenja. S tem, da ljudi oropaš samostojnosti, prek seksualnega kaosa *v njihovo duševnost zasidraš* mehanizirano in avtoritaro civilizacijo.

V naravnih okoliščinah se tokovi življenjske energije uravnavajo sami in so prosti vsakršne moralne ali kakršnekoli druge prisile. Antisocialne težnje kažejo na navzočnost prisile. Antisocialno obnašanje izvira iz *sekundarnih nagonov, ki so posledica zatiranja naravne seksualnosti*.

Pri ljudeh, ki so vzgajeni v zaviranju življenja in seksualnosti, se razvije tako imenovan *strah pred ugodjem*, ki se fiziološko kaže v obliki kroničnih mišičnih krčev. Tovrstna anksioznost

ustvarja plodna tla, na katerih posameznik obnavlja ideološka stališča zanikanja življenja, ki so sama po sebi temelj vsake diktature, oziroma podlaga za strah pred samostojnim, k svobodi usmerjenim življenjem. To je najmočnejši izvor moči slehernega reakcionarnega političnega delovanja ter vladavine posameznikov ali skupin posameznikov nad večinskim delovnim prebivalstvom. Gre za *biofiziološki* strah, ki predstavlja osrednjo nalogo psihosomatskih raziskav. Obenem je največja prepreka za preučevanje *spontanih* življenjskih funkcij, nevrotična oseba pa ga doživlja izključno kot nekaj nenaravnega in strašljivega.

Za osebnostno strukturo sodobnega človeka, ki je podaljšek šest tisočletij stare patriarhalne kulture, je značilna *vzpostavitev oklepa proti naravi znotraj sebe in proti družbeni bedi zunaj sebe*. Gradnja oklepa okrog osebnosti je temelj osamljenosti, brezupa, hlepenja po podreditvi avtoritetam, strahu pred odgovornostjo, bega v mistiko, seksualne osiromašenosti, nemočnega upiranja ter nenaravnega in patološkega prepuščanja usodi. Človek se je odtujil od vsega, kar je v njem vitalnega in postal sovražno naravnan do življenja. Izvor te odtujitve ni biološki, temveč družben in ekonomski; v človekovo zgodovino vstopi šele z razvojem patriarhalne družbene ureditve.

Pritisk dolžnosti odtlej nadomešča naravni užitek ob delu in splošnem delovanju. Povprečna gradnja človekovega značaja se usmeri v nemoč in strah pred življenjem, kar avtoritarnim diktaturam odpre pot, da prevzamejo oblast, hkrati pa jim omogoča tudi, da jo upravičujejo, s tem, da uperjajo prst v razširjenost otročjega vedenja in pomanjkanje odgovornosti pri ljudeh. Mednarodna katastrofa, ki jo doživljamo, je skrajna posledica odtujenosti od življenja.

K oblikovanju razvoja osebnosti, da se prilega avtoritarnemu kalupu, ne pripomore starševska ljubezen, temveč *avtoritarna družina*. Glavni instrument tega procesa je zatiranje seksualnosti pri otrocih in adolescentih.

Kot posledica razkola v značajski strukturi sodobnega človeka so danes *kultura, nagon, morala, spolnost* in *zmogljivost* postali medsebojno nezdržljivi. Enotnost in skladnost *kulture in narave, dela in ljubezni, morale in seksualnosti*, za katerima človeštvo hrepeni že od nekdaj, bosta ostali neizpolnjene sanje, vse dokler bo človek zavračal biološko potrebo po naravni (*orgazmični*) spolni zadovoljitvi. Tudi prava demokracija in resnična svoboda bosta do takrat ostali iluzija, človekov obstoj pa bo določalo brezupno podrejanje obstoječim družbenim okoliščinam. Človekovo življenje bodo še naprej uničevali prisilno izobraževanje, prisilne družbene ustanove in vojna.

Na področju psihoterapije sem za *analizo značaja* izoblikoval tehniko *vegetoterapije*. Njen osnovni princip je obnavljanje biopsihične gibljivosti s pomočjo metode, ki rahlja otrplost (»oklep«) značaja in mišic. Eksperimentalno se je ta psihoterapevtska tehnika potrdila z odkritjem *bioelektrične narave seksualnosti in strahu*. Seksualnost in strah sta funkciji živega organizma, ki delujeta v nasprotnih smereh: v smeri *prijetnega širjenja in tesnobe*ga krčenja.

Navajam *orgazmično formulo*, ki usmerja raziskave v seksualni ekonomiji: MEHANIČNA NAPETOST → BIOELEKTRIČNA POLNITEV → BIOELEKTRIČNA PRAZNITEV → MEHANIČNA SPROSTITEV. Izkazalo se je, da je to obenem splošni obrazec za delovanje življenja. Njegovo odkritje nas je privedlo do raziskovanja, kako se iz nežive materije organizira živa, do *poskusov z bioni* in pred nedavnim do odkritja *orgonskega sevanja*. Poskusi z bioni so

odkrili nov pristop do problema *rakavih bolezni* in še nekaterih motenj vegetativnega življenja.

Ugotovitev, da je človek edina vrsta, ki ne izpolnjuje naravnega zakona seksualnosti, je neposreden razlog za vrsto uničujočih bolezni. Smrt milijonov ljudi v vojni je posledica očitnega družbenega zanikovanja življenja, slednje pa povzroča tudi številne duševne in telesne motnje življenjskih funkcij.

Seksualni proces oziroma ekspanzivni biološki proces ugodja predstavlja ustvarjalni življenjski proces kot tak. Ta definicija je očitno zelo strnjena in se utegne zdeti skoraj »preveč preprosta«. »Preprostost« pa je skrivnostna lastnost, ki jo mnogi zaznavajo v mojem delu. V pričujoči knjigi bom poskusil opisati način in postopek, ki sta me privedla do rešitve dotlej nerešljivih težav. Upam, da mi bo uspelo prepričati bralca, da pri tem ni šlo za nobena čarodejstva, pač pa, da gre pri moji teoriji za splošno, četudi nepriznano vednost o živem svetu in njegovem delovanju. Omenjena dejstva in odnosi so ostali tako dolgo spregledani in zamolčani prav zaradi naše vsesplošne odtujenosti od življenja.

Zgodovina seksualne ekonomije bo ostala pomanjkljiva, kolikor ne omenim tudi vloge, ki so jo pri razvoju te vede imeli moji prijatelji in sodelavci. Toda oboji bodo razumeli razloge, zaradi katerih jim tu ne morem izraziti zahvale za njihove dosežke. Vsem, ki so se borili za seksualno ekonomijo in pogosto trpeli zaradi nje, priznavam, da se naše delo brez njihovega truda ne bi premaknilo z začetne stopnje.

Slika seksualne ekonomije, kot si jo bo ustvaril bralec te knjige, je v celoti osnovana na razmerah, ki so v času njenega nastanka vladale v Evropi in so privedle do sedanjih katastrof. Zmago diktatorskih režimov lahko pripišemo bolni mentaliteti

evropskih množic, ki niso bile ne ekonomsko ne družbeno ne duševno zmožne usvojiti različnih oblik demokracije. Nisem še dovolj dolgo v Združenih državah Amerike, da bi lahko ocenil, v kolikšni meri to velja tudi za ameriško družbo. Pri tem nimam v mislih zgolj zunanjih odnosov med ljudmi in družbenih okoliščin, temveč *globoko duševno strukturo* Američanov in njihove družbe. Da se dokoplješ do razumevanja te gradnje, je potrebno veliko časa.

Domnevam, da bo angleški prevod te knjige v Ameriki natelet na nasprotovanje, in sicer iz več razlogov. Večletne izkušnje, ki sem jih pridobil v Evropi, so pripomogle, da znam oceniti pomen skoraj vsakega napada, kritike ali pohvale. Ker bodo odzivi določenih krogov v tej državi verjetno podobni tistim z druge strani oceana, bi želel vnaprej odgovoriti na njihove pomisleke.

Seksualna ekonomija ni v nobenem pogledu povezana s katerokoli obstoječo politično organizacijo ali ideologijo. Političnih pojmovanj, ki razdvajajo družbene sloje in razrede, ni mogoče prenašati na seksualno ekonomijo. Popačena razlaga *naravnega* spolnega življenja in njeno zatiranje pri otrocih in adolescentih sta značilna za vse človeške družbe ter prečkata meje držav oziroma skupin.

Seksualno ekonomijo preganjajo predstavniki *vseh* političnih strank ne glede na njihove nazore. Moja dela so prepovedovali tako komunisti kot tudi fašisti; napadale in obsojale so jih policijske oblasti ter v enaki meri socialisti in liberalci. Po drugi strani so deležna priznanja in spoštovanja *vseh* družbenih slojev in skupin. Zlasti pa je bila pri znanstvenikih in kulturno političnih skupinah *vseh opredelitev* deležna priznanja moja razlaga funkcije orgazma.

Seksualna represija, biološka zakrčenost, moraliziranje in puritanstvo niso omejeni na posamezne razrede ali skupine prebivalstva. Nanje naletimo vsepovsod. Poznam duhovnike, ki pozdravljajo razkrivanje razlike med naravnim in nenaravnim spolnim življenjem ter priznavajo znanstveni pogled, da med pojmovanjem Boga in naravnim zakonom obstaja vzporednica; poznam pa tudi duhovnike, ki v razlagi in praktičnem udejanjenju spolnega življenja otrok in mladostnikov vidijo grožnjo za cerkev ter se počutijo poklicane, da jima ostro nasprotujejo. *Odobranje in neodobranje sta utemeljena na povsem enaki ideologiji.* Ogroženi se počutijo tako liberalizem in demokracija, kot tudi diktatura proletariata ter socialistično občutenje časti in čast nemške ženske. Pravzaprav pa osvetlitev načina, kako deluje življenje, predstavlja grožnjo samo *eni* družbeni in moralni ureditvi: *avtoritarnim in diktatorskim režimom vseh barv, ki s pomočjo prisilne morale in prisilnega odnosa do dela poskušajo uničiti spontano dostojnost in naravno samouravnavanje vitalnih sil.*

Napočil je trenutek, da odkrito povemo: sistem avtoritarne diktature ne obstaja samo v totalitarnih državah. Nanj naletimo v cerkvenih in akademskih organizacijah, med komunisti enako kot v parlamentarnih demokracijah. Predstavlja splošno človeško težnjo, ki svoj obstoj dolguje zatiranju življenjskih funkcij; avtoritarna vzgoja je pri množicah ljudi vseh narodnosti tisti psihološki temelj, ki omogoča vzpostavitev diktature in sprijaznitev z njo. Njene osnovne prvine so mistifikacija življenjskega procesa, konkretna materialna in družbena nemoč; strah ljudi pred odgovornostjo, da bi odločali o lastnem življenju in potemtakem hrepenenje po varljivi varnosti in avtoriteti, bodisi aktivni ali pa pasivni. Starodavna,

pristna želja po demokratizaciji družbenega življenja temelji na samoodločanju, na *pristnem* druženju in moralnosti, na *zadovoljstvu* pri delu ter na *tuzemski* ljubezenski sreči. Ljudem, ki nosijo v sebi to željo, vsako slepilo predstavlja nevarnost, in se zato ne bodo ustrašili znanstvene razlage o delovanju življenja, temveč jo bodo izkoristili za razreševanje ključnih problemov razvoja strukture človekovega značaja; pri tem se bodo problemov lotili na praktičen in znanstven način, zavračajoč vse rešitve, ki temeljijo na prevari. Povsod na svetu obstaja želja, da bi se formalna demokracija preobrazila v pravo demokracijo vseh delovnih moških in žensk, kar pomeni, v *demokracijo dela*, osnovano na *naravnem* načinu organizacije delovnega procesa.

Na področju duševne higiene je pred nami obsežna naloga, da seksualni kaos, prostitucijo, pornografsko literaturo in trgovanje s spolnostjo nadomestimo z naravno srečo v ljubezni, za katero bo jamčila družba. Seveda pri tem ne gre za poskus »razdiranja družine« ali »spodkopavanja morale«. *Družina in morala sta v bistvu že globoko spodkopani zaradi prisilne družine in prisilne morale*. V strokovnem pogledu se soočamo z obveznostjo, da popravimo škodo, ki sta jo povzročila seksualni in družinski kaos ter se kaže v obliki duševnih bolezni. Da bi ukrotili to pošast, moramo vzpostaviti jasno razliko med naravno ljubeznijo staršev in otrok na eni strani ter družinsko prisilo na drugi. Univerzalna bolezen po imenu *familitis* uničuje vse, kar poskuša z vlaganjem iskrenih naporov ustvariti človek.

Čeprav ne pripadam nobeni politični ali verski organizaciji, imam o družbenem življenju kljub temu povsem jasne pojme. Moje pojmovanje je v nasprotju z vsako obliko političnega,

izključno ideološkega ali mističnega pogleda na življenje *znanstveno razumsko*. V skladu s tem sem prepričan, da na Zemlji ne bo mogoč trajen mir in da bodo vsi poskusi socializacije ljudi zaman, dokler bodo politiki in diktatorji vseh vrst, ki so popolnoma nepoučeni o stvarnem toku življenjskega procesa, vladali množicam vsesplošno nevrotičnih in seksualno bolnih ljudi. Naravna naloga človekove socializacije je v tem, da se mu zajamčita delo in izpolnitev naravnega smisla skozi ljubezen. Tidve biološki aktivnosti posameznika od nekdanj temeljita na rezultatih znanstvenih raziskav in razmišljanja. *Znanje, delo in naravna ljubezen so vrelci našega življenja. To troje bi ga moralo tudi krmariti*, polno odgovornost zanje pa nosijo množice delovnih moških in žensk.

Množično uvajanje duševne higiene zahteva uporabo sile znanja proti sili nevednosti; sile životvornega dela proti parazitstvu vseh vrst, naj bo ekonomsko, intelektualno ali filozofsko. Kadar znanost samo sebe jemlje dovolj resno, je sposobna premagati mogočnejše, katerih cilj je uničenje življenja ne glede na to, kje in kako delujejo. Seveda pa ne obstaja neki posameznik, ki bi si mogel pridobiti znanje, potrebno za ohranitev naravne funkcije življenja. *Znanstveni, racionalni pogled na življenje izključuje diktaturo in zahteva uvedbo demokracije dela*.

Družbena moč, ki jo izvaja narod s pomočjo naroda in za narod, temelječa na naravnem čutenju življenja in spoštovanja rezultatov dela, bi bila nepremagljiva. *Toda ta moč se bo prebila na površje in postala zares učinkovita šele v času, ko bodo delovne in proizvodne narodne množice postale duševno neodvisne in sposobne prevzeti polno odgovornost za lastni družbeni obstoj ter zmožne razumno odločati o svojem življenju*. Danes jim to

preprečuje masovna nevroza, ki se udejanja v diktaturah različnih barv in političnih igrah. Če se želimo osvoboditi masovne nevroze in iracionalnosti družbenega življenja oziroma, če želimo resnično uvesti mentalno higieno, bomo potrebovali družben okvir, ki bo najprej zadostil gmotnim potrebam posameznika, nato pa mu tudi zagotovil svoboden razvoj njegovih življenjskih sil. Samo tak družbeni okvir je lahko *pristna* demokracija.

Toda pristna demokracija ni statičen pojav in ne pomeni *stanja* »svobode«, kakršno organi oblasti podeljujejo, dopuščajo ali zagotavljajo narodu, ki jih je izbral ali pa so se mu na čelo postavili s silo. Pristna demokracija je namreč zahteven, dolgotrajen *proces*, v katerega okviru ljudske množice, ki se zanašajo na zaščito družbe in zakonov, premorejo (in jim niso »dodeljene«) vse možnosti izobrazbe za upravljanje z življenjem – posameznika kot tudi družbe v celoti –, ki je stvarno in naravnano k čedalje boljšim oblikam. V prihodnost usmerjeni razvoj bo trajen in skladen samo pod pogojem, da bo vse, kar je staro in preživeto, potem ko bo na določeni stopnji demokratičnega razvoja izpolnilo svojo nalogo, dovolj modro, da bo prepustilo svoj prostor novemu in sodobnemu; dovolj modro, da se ne bo zagrizeno in trdoglavo z izključno formalnimi argumenti oklepalo svojih položajev.

Tradicija je pomembna. Deluje v skladu z načeli demokracije, kadar izvaja svojo naravno nalogo prenašanja dobrih in slabih izkušenj preteklosti novim rodovom ter jim s tem omogoča, da se učijo na napakah in se izogonejo ponavljanju enakih napak v prihodnosti. Po drugi strani pa tradicija ruši demokracijo, kadar prihajajočim generacijam preprečuje možnost neodvisne izbire in jim v spremenjenih razmerah še naprej vsiljuje lastne

pogleda o »dobrem« in »zlem«. Tradicija rada pozabi, da sama ni sposobna oceniti, kaj *ni* tradicija. Mikroskop je na primer izpopolnjen na osnovi prvotnega modela, ki so ga prilagajali in razvijali – in ga niso uničili – v skladu z vse višjo stopnjo človekovega znanja. Mikroskop iz časov Louisa Pasteurja sodobnim raziskovalcem ne omogoča nadrobnega preučevanja virusov; predstavljajte si, kako bi bilo, če bi si Pasteurjev mikroskop lahko oblastno in stremuško dovolil, da bi prepovedal elektronskega!

Menim, da bi izročilo preteklosti uživalo več spoštovanja in ga ne bi bremenila mržnja, če bi lahko mladi svobodno in neogroženo rekli: »*Tole* prevzemamo od vas, ker je močno, pošteno in še vedno pomembno za naš čas ter zmožno razvoja. *Tistega* pa ne moremo prevzeti; v vašem času je bilo koristno in pravo, toda nam ne koristi več.« Ti mladi bi morali biti pripravljeni, da bodo iste besede nekoč slišali od svojih otrok.

Razvoj predvojne demokracije v popolno in pristno demokracijo dela pomeni, da so vsi pripadniki družbe pridobili sposobnost *stvarnega* upravljanja s svojim obstojem namesto dosedanega formalnega, delnega in nepopolnega upravljanja. To pa pomeni, da bi se agresivni politični nagoni množic umaknili racionalnemu obvladovanju družbenega procesa. V tem pogledu bo treba uvesti napredno samoizobraževanje ljudi za odgovorno svobodo v zameno za otročje pričakovanje, da jo je mogoče dobiti na srebrnem pladnju oziroma da bo zanjo jamčil nekdo drug. Če naj demokracija izkorenini človekovo nagnjenje k diktaturi, bo morala *dokazati*, da je sposobna izkoreniniti revščino in ljudem prinesiti racionalno neodvisnost. Tak in samo tak proces si zasluži, da ga imenujemo organski družbeni razvoj.

Prepričan sem, da so evropske demokracije izgubile bitko proti diktaturi, ker so njihovi demokratični sistemi vsebovali preveč formalnih ter premalo resnično in praktično demokratičnih sestavin. Strah pred življenjem je značilen za vse vidike izobraževanja. Demokracije ne pojmujejo kot *procesa razvoja odgovornosti množic*, temveč kot stanje zagotovljene »svobode«. Celo v najbolj odprtih demokracijah so ljudem prej, pa tudi danes, vtepali v glavo slepo vdanost avtoritetam. Katastrofalni sodobni dogodki pa so nam dali nauk: ljudje, ki so vzgojeni v mehanični poslušnosti, bodo sami sebe *oropali* za svobodo; *ubijali* bodo tiste, ki jim jo podeljujejo, in skupaj z diktatorji bežali pred njo.

Nisem politik in nisem več politike, sem pa družbeno oza-veščen *znanstvenik*. Kot tak imam pravico, da izrazim, kar prepoznavam za resnično. Če lahko moja znanstvena dognanja pripomorejo k izboljševanju pogojev človekovega življenja, je cilj mojega dela dosežen. Po propadu diktatur bo človeški skupnosti potrebna resnica, še zlasti pa *nepri ljubljena* resnica. Takšna resnica – ki razkrinka nepriznane razloge za današnji družbeni kaos – bo prej ali slej prevladala, naj si ljudje tega želijo ali ne. Ena takšnih resnic je spoznanje, da diktatura poganja iz nerazumnega strahu pred življenjem, ki trpinči velik del človeštva. Zagovornik takšne resnice je v veliki nevarnosti, vendar ima možnost, da zmaga. Ni se mu treba boriti za moč, da bi drugim vsilil svojo resnico. Njegova moč je v poznavanju dejstev, ki veljajo za človeštvo kot celoto. Naj bodo takšna dejstva še tako *nepri ljubljena*, jim bo v času skrajne družbene stiske volja družbe po preživetju odprla pot, da jih bodo ljudje vseeno pripoznali.

Znanstvenik je dolžan braniti pravico do svobodnega izražanja lastnega mnenja v vseh družbenih okoliščinah, čemur

se ne sme odreči v korist tistih, ki se zavzemajo za zatiranje življenja. Veliko se govori o dolžnosti vojaka, da žrtvuje svoje življenje za domovino. Skoraj nikoli pa se ne omenja dolžnosti znanstvenika, da v vseh razmerah in za vsako ceno brani dokazano resnico.

Zdravnik ali učitelj ima *eno samo* nalogo: da neomahljivo opravlja svoj poklic, ne oziraje se na sile, ki poskušajo zadušiti življenje, in da ima v mislih izključno blaginjo tistih, ki jih zdravi ali poučuje. Pri tem ne sme zastopati ideologij, ki so v navzkrižju z dolžnostmi zdravnika ali učitelja.

Kdor nasprotuje omenjeni pravici znanstvenika, zdravnika, učitelja, tehnika ali pisatelja, hkrati pa sebe imenuje demokrata, je v resnici hinavec ali vsaj žrtev pošasti iracionalizma. Brez odločnosti in resnega poglobljanja v vprašanja življenjskega procesa je borba proti kugi diktature brezupna; diktatura namreč uspeva v mraku *nerazrešenih* problemov življenjskega procesa – in to je edini prostor, v katerem lahko uspeva. Človek je nemočen, kadar mu primanjkuje znanja; nemoč, ki klije iz neznanja, pa ustvarja plodna tla za razcvet diktature. Družbenega napredka ne moremo imenovati demokratičnega, kadar se boji postavljati ključna vprašanja, se soočati z nepričakovanimi odgovori ali pristati na spopad stališč v povezavi z njim. V takšnem primeru bo napredek poražen ob najslabotnejšem napadu oblasti željnih diktatorjev na njegove institucije. Prav to se je zgodilo v Evropi.

»Svoboda vere« bo diktatura, vse dokler ne bo obstajala za roko v roki s *svobodo znanosti*, ki bo v skladu s tem omogočala svobodno tekmovanje v razlagi življenjskega procesa. Enkrat za vselej se bomo morali odločiti, ali je »Bog« neki vse-mogočni, bradati starec ali pa je kozmični zakon narave, ki

vlada tudi nam. Znanost in vera se bosta sporazumeli samo v primeru, da vzpostavimo enotnost med Bogom in naravnim zakonom. Od diktature božjih predstavnikov na zemlji do diktature tistih, ki bi želeli prevzeti mesto Boga na svetu, je samo en korak.

Tudi »morala« postane diktatura, kadar meče v isti koš ljudi, obdarjene z naravnim čutom za življenje, in pornografijo; na ta način ohranja seksualno izkrivljenost in uničuje naravno srečo v ljubezni. Odločno se moramo postaviti po robu poskusom, da se za nemoralnega ožigosa vsakogar, ki se v svojem družbenem vedenju ne ravna po zunanjih, prisilnih oblikah, temveč po notranjih zakonih. Moški in ženska nista mož in žena, ker sta si svečano prisegla, marveč zato, ker tako čutita. Merilo pristne svobode je notranji zakon, ne pa zunanji. Moralistično licemerje je najbolj nevaren sovražnik naravne morale. Moralističnemu licemerju se ni mogoče postaviti po robu z neko drugo vrsto prisilne morale, temveč izključno s poznavanjem naravnega zakona seksualnega procesa. *Svoboda naravnega seksualnega procesa je pogoj za naravno moralno vedenje.* Podobno obstaja neposredna povezava med prisilno moralno in patološko spolnostjo.

Linija prisile se ujema z linijo najmanjšega odpora. Bistveno lažje je zahtevati disciplino in jo avtoritativno tudi uveljavljati, kot pa vzgajati otroke v veselju do dela in naravnem seksualnem vedenju. Bistveno lažje se je proglasiti za vsevednega, kakor od Boga imenovanega firerja, in odrediti, kaj smejo misliti in delati milijoni ljudi, kot pa se v trku mnenj izpostaviti bitki med razumnim in nerazumnim. Bistveno lažje je spoštovanje in ljubezen urediti z zakonskimi ukrepi, kot pa pridobivati prijateljstvo z lastnim naravno častnim vedenjem. Bistveno lažje

je prodati lastno samostojnost v zameno za ekonomsko varnost, kot pa živeti neodvisno in odgovorno ter biti gospodar samega sebe. Bistveno lažje je ukazovati podrejenim kot pa jih *usmerjati* hkrati s spoštljivim odnosom do njihove osebnosti. Prav zaradi vsega tega je vedno veliko lažje uvesti diktaturo kot pa razviti pristno demokracijo. In zato slaboten demokratični voditelj zavida diktatorju ter ga na zgrešen način poskuša oponašati. Lahko se je zavzemati za nepomembne reči, težko pa se je postaviti za resnico.

Človek, ki ne premore vere v to, kar je živo – ali pa je to vero izgubil –, zlahka postane plen podtalnega strahu pred življenjem, kar predstavlja plodna tla za nastanek diktature. *Kar je živo, je »pametno« samo po sebi*; če se mu to živost oporeka, postane karikatura. Če pa življenjski proces postane karikatura, vzbuja izključno le strah. Potemtakem nas pred strahom lahko obvaruje samo poznavanje tega, kar je živo.

Naš svet je prav zares s tečajev. A ne glede na izid krvavih bitk, ki potekajo na njem, in njihovih posledic za prihodnost, to ne izniči dejstva, da je znanost o življenju močnejša od vseh sil in tiranij, ki oporekajo življenju. Galileo in ne Neron, Pasteur in ne Napoleon, Freud in ne Schicklgruber so postavili temelje za sodobno tehnologijo, premagali epidemije, raziskali človekovo duševnost, in, če naj povemo drugače, zavarovali naš obstoj. Ti drugi so samo zlorabljali dosežke velikanov v nameri, da bi uničili življenje. Toda tolaži nas dejstvo, da korenine znanosti segajo neskončno dlje od sodobne fašistične pošasti.

Wilhelm Reich

New York, novembra 1940

I. POGlavJE

BIOLOGIJA IN SEKSOLOGIJA PRED FREUDOM

Kot je razvidno iz uvodne razlage, se moja sedanja znanstvena naravnost opira na dunajski *študentski seminar o seksologiji* med letoma 1919 in 1922. Prav takrat so se rojevale zamisli, ki bodo usmerile razvoj mojih stališč. Nikakor ne bi želel, da bi si bralec o meni ustvaril vtis, da gre za človeka, ki so ga ne- navadni življenjski dogodki ločili od spodobne skupnosti, mu vsadili komplekse in ga navedli, da svoje fantazije o življenju vsiljuje drugim. Nič ne more biti dlje od resnice. Zahvaljujoč svojemu polnemu, z izkušnjami bogatemu dotedanjemu življenju sem bil zmožen opaziti ter zagovarjati podatke, posebnosti raziskav in rezultate, ki so ostali drugim nedostopni.

Preden sem se leta 1920 pridružil Dunajskemu psihoanalitičnemu društvu, sem si nabral obsežno znanje iz seksologije in psihologije kot tudi iz naravoslovnih ved in filozofije narave. Morda to zveni neskromno, vendar neutemeljena skromnost ni nikakršna vrlina. Tu ne gre za nikakršno čaranje. Umsko sestradan po štirih brezdelnih vojnih letih in obdarjen s sposobnostjo hitrega, temeljitega in sistematičnega učenja, sem

popadel tako rekoč vsako zanimanja vredno zadevo, ki mi je prečkala pot. Zelo malo časa sem prebil v kavarnah in na zabavah ali za postopanje in pretepe s kolegi študenti.

S psihoanalizo sem se seznanil povsem naključno. Med predavanjem o anatomiji januarja 1919 je med klopmi naskrivaj krožil papirček. Opozarjal je na potrebo, da se čim prej ustanovi seminar o seksologiji. Ker mi je vzbudil zanimanje, sem odšel na ustanovni sestanek. Mislim, da je bilo na njem navzočih vsega skupaj osem študentov medicine. Rečeno je bilo, da je seminar iz vede o spolnosti nujen, vendar dunajska univerza zanemarja ta pomembni učni predmet. Tečaja, ki je sledil, sem se redno udeleževal, vendar nisem sodeloval v razpravah. Način obravnave spolnosti med prvimi predavanji je bil po mojem mnenju čuden, nenaraven. V meni je izzval odpor. Zapis v mojem dnevniku s prvega marca 1919 se glasi: »Morda me moti moraliziranje, s kakršnim se obravnava to temo. Iz lastne izkušnje in opazovanja drugih sem si ustvaril trdno prepričanje, da je spolnost središče, okoli katerega (...) se suče vse družbeno življenje, pa tudi notranji svet posameznika.«

Od kod moj odpor? Do dna sem mu prišel šele čez okroglih deset let. Moja izkušnja seksualnosti se je popolnoma razlikovala od obravnave na seminarju. Seksualnost je bila na prvih predavanjih, na katerih sem bil navzoč, predstavljena kot nekaj bizarnega in čudnega. Bilo je, kakor da naravna spolnost ne bi obstajala. Nezavednemu se je pripisovala kopica perverznih nagonov. Psihoanalitična doktrina je na primer zanikala obstoj primarne vaginalne erotike pri deklicah, o ženski seksualnosti pa je razmišljala kot o nečem, kar se razvija prek zapletene kombinacije drugih nagonov.